

Geliş Tarihi (Received): 18.11.2024

Kabul Tarihi (Accepted):19.03.2025

Araştırma Makalesi / Research Article

Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Belirsizliğe Tahammülsüzlükleri ve Koronavirüs Korkuları Arasındaki İlişki

The Relationship Between Nursing Students' Attitudes Towards Nursing Profession, Intolerance of Uncertainty and Fear of Coronavirus

Gökçe DURMUŞ TOSUN ¹

Gamze SARIKOÇ ²

¹ Uzm. Hemş., Gazi Üniversitesi Hastanesi, Acil Tıp Anabilimdalı, Ankara, TÜRKİYE

² Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, TÜRKİYE

Yazışmadan sorumlu yazar: Gökçe Durmuş Tosun; e-mail: gokcedur95@gmail.com

Alıntı (Cite): Durmuş Tosun G., Sarıkoç G. Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Belirsizliğe Tahammülsüzlükleri ve Koronavirüs Korkuları Arasındaki İlişki. YBH Dergisi. 2025; 6 (1):

*Bu çalışma yüksek lisans tezi olup, 7. Uluslararası 11. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Özet:

Amaç: Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin gelecekteki mesleklerine yönelik tutumları ile pandemi gibi kriz dönemlerinde karşılaşılabilecekleri belirsizliğe tahammülsüzlük ve COVID-19 korkuları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde bir hemşirelik fakültesinde öğrenim gören 280 öğrenci oluşturmuştur. Gönüllü olan öğrencilerden onam alındıktan sonra öğrencilere; “Tanıtıcı Bilgi Formu”, “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği” ve “COVID-19 Korkusu Ölçeği” çevrimiçi ortamda uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” alt boyutu olan “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” puan ortalamaları ve “Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği” (r: 0,186) ile alt boyutları olan “İleriye Yönelik Kaygı” (r:0,230) ve “Engelleyici Kaygı” (r:0,128) puan ortalamaları arasında pozitif yönde, zayıf derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir (p<0,05). “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” alt boyutu olan “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme” puan ortalamaları ile “Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği” (r:-0,141) ve alt boyutu olan “Engelleyici Kaygı” (r:-0,192) puan ortalamaları arasında negatif yönde, zayıf derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir (p<0,05).

Sonuç: Araştırmaya katılan öğrencilerin, hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin ve COVID-19 korku düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik; mesleki tutum, belirsizliğe tahammülsüzlük; covid-19 korkusu

Abstract:

Aim: This descriptive study aims to examine the relationship between nursing students' attitudes towards their future profession and their intolerance to uncertainty, as well as their fears related to COVID-19, during crisis periods such as a pandemic.

Materials and Methods: The sample of the study consisted of 280 students studying at a nursing faculty during the 2020-2021 academic year. After obtaining consent from the students who volunteered, the “Introductory Information Form,” the “Attitude Towards Nursing Profession Scale,” the “Intolerance of Uncertainty Scale,” and the “COVID-19 Fear Scale” were administered to them online.

Results: A positive, weak, and statistically significant relationship was found between the students' average scores on the "Characteristics of the Nursing Profession," a subscale of the "Attitude Towards the Nursing Profession Scale," and the "Intolerance of Uncertainty Scale" (r: 0.186), as well as its subscales "Prospective Anxiety" (r: 0.230) and "Inhibitory Anxiety" (r: 0.128) (p<0.05). A negative, weak, and statistically significant relationship was found between the average scores on the "Choosing the Nursing Profession" subscale of the "Attitude Towards the Nursing Profession Scale" and the "Intolerance of Uncertainty Scale" (r: -0.141), as well as its "Inhibitory Anxiety" subscale (r: -0.192) (p<0.05).

Conclusion: It was determined that the participating students have a positive attitude towards the nursing profession, with moderate levels of intolerance of uncertainty and fear of COVID-19.

Keywords: Nursing; professional attitude; intolerance of uncertainty; fear of covid-19

Giriş

Meslek; bireylerin yaşamlarını idame ettirmek için toplumca belirlenmiş kurallar çerçevesinde, belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanır. ⁽¹⁾ Meslek seçimi kişinin hayatındaki en önemli kararlardan biridir. Kişinin çevresinden saygı görmesine, ilişki kurmasına, toplumda bir yer edinmesine ve işe yaradığı duygusunu benimsemesine olanak veren bir faaliyet alanıdır. ⁽²⁾ Mesleğin istenilerek seçilmesi ve lisans döneminde iyi bir eğitim, mesleki başarının en önemli belirleyicisi olduğu gibi, ileride mesleki doyum açısından da oldukça önemlidir. ^(3,4) Mezun olduktan sonraki dönemde psikolojik iyi oluş, mesleğe karşı olumlu tutum, meslekle ilgili unsurları olumlu yönde etkileyebileceği gibi kişinin istekli ve mutlu çalışmasının da zeminini hazırlayacaktır. ⁽⁵⁾ Ancak pandemi gibi tüm dünyayı etkisi altına alan küresel krizlerde yaşanan belirsizlikler, özellikle genç nüfusu içeren üniversite öğrencilerinin meslek edinme süreçlerinde endişeye ve korkuya neden olmuştur. ⁽⁶⁾

Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Çin’de başlamış ve kısa bir zamanda tüm dünyaya yayılarak pandemiye dönüşmüştür. ⁽⁷⁾ Virüsün yayılımını önlemek amacıyla Türkiye genelinde birçok tedbir alınmıştır. Bu alınan tedbirler kapsamında, üniversitelerin kapatılarak uzaktan eğitim sistemine geçilmesi kararı da yer almıştır. ⁽⁸⁾ COVID-19 pandemisinde örgün eğitimin uzaktan yürütülmesi, üniversite öğrencilerini olumsuz yönde etkilemiştir. ⁽⁹⁾ Özellikle hemşirelik gibi uygulamalı eğitimin önemli olduğu bölümlerde, derslerden uzak kalmak, klinik stajlara çıkamamak, eğitimin uzaktan çevrim içi yürütülmesi sebebiyle derslere konsantre olamamak, pandeminin getirdiği duygu-durum, sınav kaygısı, imkân kısıtlılığı literatürde karşımıza çıkan bazı olumsuz faktörlerden bazılarıdır. ^(6,10) Hemşirelik öğrencilerinin yaşamlarındaki değişiklik, sosyal izolasyon ve bunların yanı sıra yakın dönemde eğitimin nasıl ve ne şekilde olacağının öngörülememesinden kaynaklı yaşanan belirsizliklerin öğrencilerde çeşitli ruhsal sorunlara neden olduğu bilinmektedir. ⁽¹¹⁾ Bu süreçte panik bozukluk, anksiyete bozukluğu, korku, keder, kayıp ve depresyon gibi ruhsal sorunlar görülmeye başlamıştır. ^(6,12) Bununla birlikte COVID-19 pandemisi döneminde üniversite öğrencileri, şimdi ya da geleceğe dair belirsiz bir durumla karşılaştıklarında tepki gösterebilirler. ⁽⁶⁾ Kişinin bu belirsizlik halinde ne yapılabileceğini ve sonucunda hangi olası durumların olacağını öğrenmeye; başına geleceklerden haberdar olmaya, gelecekteki yaşantılarını garanti altına almaya ve güvende hissetmeye ihtiyacı vardır. ⁽¹¹⁾ Literatürde yaygın anksiyete bozukluğunun bileşenlerinden biri olarak tanımlanan belirsizliğe tahammülsüzlük kavramı; ne ile karşılaşılacağının net olarak

bilinmemesi şeklinde de tanımlanmakta olup kişide depresif bir ruh haline sebep olabileceği belirtilmiştir.^(13,14)

Öğrencilerde, bu salgın döneminde belirsizliğe tahammülsüzlüğün yanı sıra, COVID-19'un hızlı bir şekilde bulaşması, ölümcül sonuçlara sebep olması, tedavisinin tam olarak bulunamaması ve izolasyona sebep olması, bilgisizlik ve sosyal medyadaki yanlış bilgilendirme gibi etkenler pandeminin ruhsal bir yönü olan korkuyu beraberinde getirmiştir.⁽¹⁵⁻¹⁷⁾ Korku, gerçek tehlike veya algılanan bir tehdit karşısında kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.⁽¹⁸⁾ Öğrenci hemşireler, pandemi döneminde çalışan sağlık profesyonellerinin çalışma yüküne, iş stresine, uzun mesai saatlerine, ağırlaşan çalışma ortam koşullarına, sağlık çalışanları üzerindeki damgalanmaya şahit olmuşlardır.⁽¹⁹⁾ Yapılan bir araştırmada, intörn hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlasının COVID-19 pandemisi sırasında aktif olarak çalışmayı istediğini ancak birçok öğrencinin korku ve endişe duyduğunu belirtmişlerdir.⁽²⁰⁾ Literatürde geleceğin hemşireleri olan hemşirelik öğrencilerinin, tehdit edici olaylarla karşılaştıklarında mesleklerine yönelik tutumlarının ve mesleki kimliklerinin olumsuz yönde etkilendiği gözlemlenmiştir.⁽²¹⁾ Öğrencilerin mesleğe yönelik olumlu tutumlara sahip olmaları, gelecekte başarılı bir kariyer sürdürmeleri ve mesleğin gelişimine katkıda bulunmaları açısından önemli bir rol oynar.⁽²²⁾ Öğrencilerin mesleki tutumlarının öğrencilik yıllarında belirlenmesi ve olumlu yönde şekillendirilmesi önemlidir.⁽²³⁾ Literatürde hemşirelik öğrencilerinin gelecekteki mesleklerine yönelik tutumları ile pandemi gibi kriz dönemlerinde karşılaşılabilecekleri belirsizliğe tahammülsüzlük ve COVID-19 korkuları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırma ile COVID-19 korkusu ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarına etkisi değerlendirilmek istenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin gelecekteki mesleklerine yönelik tutumları ile pandemi gibi kriz dönemlerinde karşılaşılabilecekleri belirsizliğe tahammülsüzlük ve COVID-19 korkuları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın soruları: “Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?”, Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?”, Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile COVID-19 korku düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?”, Hemşirelik öğrencilerinin tanıtıcı bilgilerine göre hemşirelik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Türü

Bu araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tasarımda gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Ankara ilinde yer alan bir hemşirelik fakültesinde 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. COVID-19 Araştırmanın yürütüldüğü hemşirelik fakültesinde öğrenim gören 695 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde bilgisayar ortamında (<http://www.raosoft.com/samplesize.html>) %5 hata payı ve %95 güven aralığıyla yapılan evreni bilinen örneklem hesaplamasına göre, en az 248 öğrencinin araştırmaya dahil edilmesi gerektiği belirlenmiştir. Araştırma, dördüncü sınıf 56; üçüncü sınıf 74; ikinci sınıf 47; birinci sınıf 103 öğrenci olmak üzere toplamda 280 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmaya dahil olma kriterleri; 18 yaşından büyük olmak, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim görmek, çalışmaya katılmak için gönüllü olmaktır. Araştırmanın dışlama kriteri ise araştırmaya katılmayı kabul etmemektir.

Veri Toplama Araçları

Tanıtıcı Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından, literatür ışığında oluşturulan tanıtıcı bilgi formu; cinsiyet, doğum tarihi, öğrenim görülen sınıf, COVID-19 geçirme durumu, yaşanan yer, anne baba eğitim durumu gibi sosyo-demografik veriler içermektedir. ^(9,21)

Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (HMYTÖ)

Ölçeği, Çoban ve Kaşıkçı 2010 yılında geliştirmiştir. ⁽²⁴⁾ Ölçeğin üç alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar; “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri (HMÖ)”, “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu (HMTED)” ve “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum (HMGDİT)” alt boyutudur. Ölçek 5’li likert tipi olup, toplamda 40 sorudan meydana gelmektedir. Ölçekteki her bir ifade 1’den 5’e puanlanmıştır. Her bir madde için “hiç katılmıyorum” cevabına “1”, “az katılıyorum” cevabına “2”, “orta derecede katılıyorum” cevabına “3”, “çok katılıyorum” cevabına “4” ve “tamamen katılıyorum” cevabına “5” puan verilmiştir. Ölçeğin 21., 23., 25., 26., 28., 30., 34., ve 38. maddeleri için tersten puanlama yapılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 40 iken en yüksek puan 200’dür. Ölçekten alınan puan yükseldikçe hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutum artmaktadır. Ölçekten alınan toplam puanın 120’nin üzerinde olması, birinci alt boyuttan 54 puan ve üzerinde olması, ikinci alt boyuttan 39 puan ve üzerinde olması, üçüncü alt boyuttan 27 puan ve üzerinde puan

olması hemşirelik mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip olunduğunu göstermektedir. “HMYTÖ” yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasında Cronbach- α değerinin 0,91 olduğu saptanmıştır. ⁽²⁵⁾ Bu araştırmada “HMYTÖ” Cronbach- α değeri 0,91 bulunmuştur.

Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12)

Ölçeği, Carleton, Norton ve Asmundson 2007 yılında geliştirmiştir ⁽²⁵⁾. Türkçe geçerlilik ve güvenirliği Sarıçam ve arkadaşları tarafından 2014 yılında yapılmıştır ⁽²⁶⁾. Ölçek 5’li likert tipi olup, toplam on iki maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin iki alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar; “İleriye Yönelik Kaygı (İYK)” alt boyutu ve “Engelleyici Kaygı (EK)” alt boyutudur. İleriye yönelik kaygı; korku ve belirsizliğin getirdiği endişeyi, engelleyici kaygı ise belirsizlikle karşılaşıldığında verilen eylemsizlik tepkisini belirtmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 60’tır. Puanın yüksek olması belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin ‘yüksek’ olduğunu göstermektedir. “BTÖ-12’nin” Cronbach- α değeri 0,88 olduğu saptanmıştır. ⁽²⁶⁾ Bu çalışmada BTÖ-12’nin Cronbach- α değeri 0,90 olarak bulunmuştur.

COVID-19 Korkusu Ölçeği (KKÖ)

Ahorsu ve arkadaşları tarafından 2020 yılında geliştirilen ölçeğin, geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını Bakioğlu ve arkadaşları 2020 yılında yapmışlardır ^(18,27) Ölçek yedi sorudan oluşup, bütün maddeleri pozitif puanlanmaktadır. Sorularda 5’li Likert tipi bir ölçeklendirme kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 7, en yüksek puan 35’tir. Puanın yüksek gelmesi COVID-19 korku düzeyinin ‘yüksek’ olduğunu belirtmektedir. Araştırmada kullanılan “KKÖ’nin” geçerlilik güvenirlik çalışmasında Cronbach- α değeri 0,82 olarak bulunmuştur ⁽¹⁸⁾. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach- α değeri 0,87 olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Katılımcılara çevrimiçi derslerinin bitiminin ardından araştırma ile ilgili bilgi verildikten hemen sonra çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere veri toplama araçları Google Formlar üzerinden “çevrimiçi” olarak uygulanmıştır. E-mail ve whatsapp uygulaması ile veriler toplanmıştır. Veri toplama araçlarının doldurulması yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen bulgular bilgisayarda SPSS 25.0 paket veri programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada $p<0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde, verilerin normal dağılıma uygun olduğu durumda Student t testi ile Tek yönlü Varyans Analizi, verilerin normal dağılıma uygun olmadığı

durumda ise Mann Whitney U testi ile Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Ölçeklerin birbiri ile karşılaştırılmasında ise Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yürütülebilmesi için bir üniversitenin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 25/ 02 /2021 tarih 2021-83 numaralı araştırma için gerekli onay alınmıştır. Ardından araştırmanın yürütüldüğü kurumdan yazılı olarak izin alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü olarak katıldıklarına dair çevrimiçi onay alınmıştır. Araştırma sürecinde, Helsinki Deklarasyonu ilkelerine, bilimsel etik ve akademik kurallarına uyulmuştur. Çalışmanın verileri, kişisel verilerin gizliliği ilkelerine uyularak toplanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı verileri incelendiğinde, 247'si (%88.2) kadın, 33'ü ise (%11.8) erkek olup, yaş ortalamasının 20.51 ± 1.41 (yıl) olduğu tespit edilmiş ve 154'ünün (%55.0) 20-21 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin 103'ünün (%36.8) birinci sınıfta okuduğu, 187'sinin (%66.8) giderinin gelirine eşit olduğu ve 149'unun (%53.2) şehir merkezinde yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin 144'ünün (%51.4) annesi ilkokul mezunu, 85'inin (%30.4) babası lise mezunu olduğu, 229'unun (%81.8) COVID 19 geçirmediği ve 189'unun (%67.5) yakınlarının COVID 19 geçirdiği belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özellikleri (n=280)

Değişken	n	%
Cinsiyet		
Kadın	247	88.2
Erkek	33	11.8
Yaş sınıfları * [$\bar{x} \pm S.S. \rightarrow 20,51 \pm 1,41$(yıl)]		
18-19 yaş	69	24.6
20-21 yaş	154	55.0
22-28 yaş	57	20.4
Sınıf		
1. sınıf	103	36.8
2. sınıf	47	16.8
3. sınıf	74	26.4
4. sınıf	56	20.0
Gelir durumu		
Gider gelirden az	34	12.1
Gider gelire eşit	187	66.8
Gider gelirden fazla	59	21.1
Yaşanılan yer		
İlçe	99	35.4
Köy	32	11.4
Şehir merkezi	149	53.2
Annenin eğitim düzeyi		
İlkokul	144	51.4
Ortaokul	55	19.6
Lise	69	24.7
Lisans ve lisans üzeri	12	4.3

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özellikleri (n=280) (Devamı)

Babanın eğitim düzeyi		
İlkokul	61	21.8
Ortaokul	58	20.7
Lise	85	30.4
Ön lisans	27	9.6
Lisans ve lisans üzeri	47	23.8
Kendisinin COVID-19 geçirmesi		
Evet	51	18.2
Hayır	229	81.8
Yakınlarının COVID-19 geçirmesi		
Evet	189	67.5
Hayır	91	32.5

*X: Aritmetik Ortalama, S.S.: Standart Sapma

Araştırmaya katılan öğrencilerin “HMYTÖ” puan ortalamaları 165.33 ± 16.38 ; “HMÖ” alt boyutu puan ortalamaları 81.10 ± 7.94 ; “HMTED” alt boyutu puan ortalamaları 49.77 ± 8.71 ; “HMGDİT” alt boyutu puan ortalamaları ise 34.46 ± 3.05 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin “BTÖ-12” puan ortalamaları 39.23 ± 9.03 ; “İYK” alt boyutu puan ortalamaları 23.71 ± 4.91 ve “EK” alt boyutu puan ortalamaları ise 15.51 ± 4.91 ’dir. Araştırmaya katılan öğrencilerin “KKÖ” puan ortalamaları 16.50 ± 5.89 ’dur (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin “HMYTÖ”, “BTÖ-12” ve “KKÖ” Puan Ortalamaları

Ölçekler	Ortalama	S.S.	Medyan	Minimum	Maximum
HMYTÖ	165.33	16.38	168.0	104.0	192.0
HMÖ alt boyutu	81.10	7.94	83.0	50.0	90.0
HMTED alt boyutu	49.77	8.71	51.0	21.0	65.0
HMGDİT alt boyutu	34.46	3.05	35.0	20.0	41.0
BTÖ-12	39.23	9.03	39.5	12.0	60.0
İYK alt boyutu	23.71	4.91	24.0	7.0	35.0
EK alt boyutu	15.51	4.91	15.0	5.0	25.0
KKÖ	16.50	5.89	16.0	7.0	35.0

Araştırmaya katılan öğrencilerin “HMÖ” alt boyutu puan ortalamaları ile “BTÖ-12” alt boyutları “İYK” ve “EK” puan ortalamaları arasında pozitif yönde, zayıf derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p < 0.05$). “HMTED” puan ortalamaları ile “BTÖ-12” ve “EK” alt boyutu puan ortalamaları arasında negatif yönde, zayıf derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p < 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin “HMYTÖ” ile “BTÖ-12” ve “KKÖ” Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçekler		HMYTÖ	HMÖ alt boyutu	HMTED alt boyutu	HMGDİT alt boyutu
BTÖ-12	r*	0.005	0.186	-0.141	0.026
	p	0.936	0.002	0.018	0.664
İYK alt boyutu	r	0.094	0.230	-0.052	0.104
	p	0.117	0.000	0.389	0.083
EK alt boyutu	r	-0.070	0.128	-0.192	-0.048
	p	0.247	0.032	0.001	0.420
KKÖ	r	0.006	0.094	-0.036	-0.023
	p	0.918	0.116	0.552	0.707

* “Spearman Korelasyon Testi”

Hemşirelik öğrencilerinin, tanıtıcı bilgilerine göre hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği puan ortalamaları incelenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre “HMYTÖ” ile “HMÖ”, “HMTED” alt boyutları toplam ölçek puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($Z=-2.824$, $p=0.005$; $Z=-2.947$; $p=0.003$, $Z=-1.967$, $p=0.049$). Kadınların “HMÖ” ve “HMTED” alt boyutları puan ortalamaları ve toplam ölçek puan ortalamaları, erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p<0.05$). Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfa göre “HMÖ” alt boyutu puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=9.470$; $p=0.024$). Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Bonferroni düzeltmeli ikili karşılaştırmalar sonucunda; dördüncü sınıfta olanların “HMÖ” alt boyutu puan ortalamalarının, ikinci sınıfta olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre “HMYTÖ”, “HMTED” ve “HMGDİT” alt boyutu puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2=12.884$, $p=0.012$; $\chi^2=9.636$, $p=0.047$; $\chi^2=10.592$, $p=0.032$). Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Bonferroni düzeltmeli ikili karşılaştırmalar sonucunda; babası ön lisans mezunu olanların “HMYTÖ”, “HMTED” ve “HMGDİT” alt boyutu puan ortalamaları, babası lise mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Bilgilerine Göre “HMYTÖ” Puan Ortalamaları

Değişken	n	HMYTÖ	HMÖ alt boyutu	HMTED alt boyutu	HMGDİT alt boyutu
		$\bar{x} \pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]
Cinsiyet					
Kadın	247	166.54±15.43 169.0 [19.0]	81.81±7.13 83.0 [10.0]	50.14±8.57 52.0 [11.0]	34.60±2.85 35.0 [4.0]
Erkek	33	156.24±20.30 158.0 [27.5]	75.79±11.22 79.0 [18.5]	47.00±9.35 47.0 [10.5]	33.45±4.18 35.0 [6.0]
İstatistiksel analiz*		Z=-2.824 p=0.005	Z=-2.947 p=0.003	Z=-1.967 p=0.049	Z=-1.252 p=0.210
Yaş Sınıfları					
≤19	69	165.46±18.77 168.0 [24.0]	80.28±8.45 82.0 [12.5]	50.42±10.18 53.0 [11.0]	34.77±3.06 35.0 [4.0]
20-21	154	164.77±14.98 167.0 [17.3]	81.08±7.62 83.0 [10.0]	49.39±7.95 51.0 [11.0]	34.31±2.90 35.0 [3.0]
≥22	57	166.68±17.10 170.0 [25.5]	82.14±8.16 85.0 [8.5]	50.02±8.85 51.0 [13.0]	34.52±3.42 35.0 [4.0]
İstatistiksel analiz*		$\chi^2=1.736$ p=0.420	$\chi^2=2.468$ p=0.291	$\chi^2=2.955$ p=0.228	$\chi^2=2.070$ p=0.355
Sınıf					
1. (1)	103	164.22±18.16 167.0 [25.0]	79.83±8.43 82.0 [13.0]	50.04±9.45 52.0 [11.0]	34.36±3.14 35.0 [5.0]
2. (2)	47	167.00±13.28 165.0 [17.0]	80.60±6.20 81.0 [6.0]	51.87±6.58 52.0 [8.0]	34.53±2.79 34.0 [4.0]
3. (3)	74	166.32±14.63 169.0 [16.5]	82.41±7.60 85.0 [9.0]	49.49±7.79 50.0 [10.5]	34.50±2.89 35.0 [3.0]
4. (4)	56	164.64±17.62 168.0 [29.3]	82.11±8.52 86.0 [9.8]	47.98±9.73 47.5 [14.5]	34.55±3.35 35.5 [3.0]
İstatistiksel analiz* Fark		$\chi^2=0.221$ p=0.974	$\chi^2=9.470$ p=0.024 [2-4]	$\chi^2=5.648$ p=0.130	$\chi^2=0.915$ p=0.822
Gelir durumu					
Gider gelirden az	34	163.29±20.83 170.5 [30.3]	80.06±8.71 82.5 [15.0]	48.88±10.75 52.0 [13.0]	34.35±3.53 35.5 [5.0]
Gider gelire eşit	187	165.58±15.77 168.0 [17.0]	81.30±7.48 83.0 [9.0]	49.79±8.59 51.0 [10.0]	34.48±2.99 35.0 [3.0]
Gider gelirden fazla	59	165.69±15.60 169.0 [21.0]	81.03±8.94 84.0 [12.0]	50.19±7.85 52.0 [13.0]	34.47±2.98 34.0 [4.0]
İstatistiksel analiz*		$\chi^2=0.030$ p=0.985	$\chi^2=0.587$ p=0.746	$\chi^2=0.054$ p=0.973	$\chi^2=0.119$ p=0.942

Z : “Mann-Whitney U testi” , χ^2 : “Kruskall-Wallis H testi”

Tablo 4 (devamı) Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Bilgilerine Göre “HMYTÖ” Puan Ortalamaları

Değişken	n	HMYTÖ	HMÖ alt boyutu	HMTED alt boyutu	HMGDİT alt boyutu
		$\bar{x} \pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]
Yaşanılan yer					
İlçe	99	164.03±15.28 167.0 [23.0]	80.46±7.31 82.0 [12.0]	49.42±8.06 51.0 [10.0]	34.14±3.00 34.0 [4.0]
Köy	32	165.59±11.36 164.5 [14.5]	83.00±5.66 82.5 [8.8]	48.12±8.21 49.0 [9.8]	34.47±2.29 35.0 [3.0]
Şehir merkezi	149	166.13±17.96 169.0 [22.5]	81.11±8.70 84.0 [8.8]	50.35±9.21 52.0 [13.0]	34.68±3.22 35.0 [4.0]
İstatistiksel analiz*		$\chi^2=2.504$ p=0.286	$\chi^2=3.148$ p=0.207	$\chi^2=2.905$ p=0.234	$\chi^2=4.366$ p=0.133
Anne eğitim düzeyi					
İlkokul	144	166.31±16.15 168.5 [19.0]	81.65±7.53 84.0 [9.8]	50.05±9.13 52.0 [12.0]	34.60±2.89 35.0 [4.0]
Ortaokul	55	166.34±15.90 168.0 [20.0]	81.76±7.32 83.0 [9.0]	50.40±8.19 52.0 [11.0]	34.18±3.34 34.0 [5.0]
Lise	69	162.94±17.31 167.0 [21.0]	79.61±8.85 82.0 [13.0]	48.67±8.61 50.0 [10.0]	34.67±3.15 35.0 [4.0]
Lisans ve üstü	12	162.67±16.15 165.0 [23.8]	79.92±9.71 83.0 [16.0]	49.83±6.45 50.0 [10.5]	32.92±2.84 33.5 [4.8]
İstatistiksel analiz*		$\chi^2=2.276$ p=0.517	$\chi^2=2.923$ p=0.404	$\chi^2=1.567$ p=0.667	$\chi^2=4.632$ p=0.201
Baba eğitim düzeyi					
İlkokul (1)	61	167.54±13.81 169.0 [16.0]	82.69±6.96 84.0 [8.5]	50.52±7.66 52.0 [10.5]	34.33±2.74 35.0 [4.0]
Ortaokul (2)	58	167.39±14.76 166.0 [21.3]	81.22±7.55 83.0 [8.0]	51.16±7.51 52.5 [11.0]	35.02±3.13 35.0 [4.0]
Lise (3)	85	161.45±16.85 163.0 [24.0]	79.57±7.89 82.0 [13.5]	47.87±9.08 48.0 [12.0]	34.01±3.06 34.0 [4.0]
Ön lisans (4)	27	170.70±18.24 176.0 [14.0]	82.89±7.67 86.0 [8.0]	52.29±9.46 53.0 [8.0]	35.52±3.13 36.0 [2.0]
Lisans ve üstü (5)	49	163.90±18.13 168.0 [19.0]	80.63±9.39 83.0 [11.5]	49.08±9.71 51.0 [12.0]	34.18±3.14 35.0 [3.5]
İstatistiksel analiz*		$\chi^2=12.884$ p=0.012 [3-4]	$\chi^2=8.422$ p=0.077	$\chi^2=9.636$ p=0.047 [3-4]	$\chi^2=10.592$ p=0.032 [3-4]
Fark					
Kendisinin Covid-19 geçirmesi					
Evet	51	167.98±14.11 170.0 [14.0]	83.00±6.67 85.0 [7.0]	50.24±7.52 52.0 [11.0]	34.75±8.91 35.0 [4.0]
Hayır	229	164.74±16.81 168.0 [23.5]	80.67±8.15 83.0 [12.0]	49.66±8.96 51.0 [11.0]	34.40±3.07 35.0 [4.0]
İstatistiksel analiz*		Z=-1.105 p=0.269	Z=-1.747 p=0.081	Z=-0.404 p=0.686	Z=-0.961 p=0.337

Z : “Mann-Whitney U testi” , χ^2 : “Kruskall-Wallis H testi”

Tablo 4 (devamı) Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Bilgilerine Göre “HMYTÖ” Puan Ortalamaları

Değişken	n	HMYTÖ	HMÖ alt boyutu	HMTED alt boyutu	HMGDİT alt boyutu
		$\bar{x} \pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]	$\pm s.s$ Medyan [IQR]
Yakınların Covid-19 geçirmesi					
Evet	189	165.07 $\pm$ 15.71 168.0 [19.0]	81.05 $\pm$ 7.92 83.0 [12.0]	49.53 $\pm$ 8.56 51.0 [12.0]	34.49 $\pm$ 2.73 35.0 [4.0]
Hayır	91	165.87 $\pm$ 17.77 168.0 [20.0]	81.19 $\pm$ 8.03 83.0 [9.0]	50.26 $\pm$ 9.05 52.0 [12.0]	34.42 $\pm$ 3.65 35.0 [4.0]
İstatistiksel analiz*		Z=-0.764 p=0.445	Z=-0.082 p=0.935	Z=-0.797 p=0.425	Z=-0.678 p=0.498

Z : “Mann-Whitney U testi” , χ^2 : “Kruskall-Wallis H testi”

Tartışma

Hemşirelik öğrencilerinin gelecekteki mesleklerine yönelik tutumları ile pandemi gibi kriz dönemlerinde karşılaşılabilecekleri belirsizliğe tahammülsüzlük ve COVID-19 korkuları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmadaki verilere göre; öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Literatür incelendiğinde Seval ve Sönmez'in (2020), Sümen ve arkadaşlarının (2022) çalışmalarında mesleğe yönelik tutumun olumlu olduğu saptanmıştır^(28,29). Uluslararası Hemşirelik Konseyi'ne (ICN) göre hemşirelik; sağlık bakım kalitesini artırarak hastalıkların önlenmesi, tedavisi ve rehabilitasyonu için hizmet veren profesyonel bir meslektir.⁽³⁰⁾ Özellikle COVID-19 pandemisi döneminde sağlık çalışanlarına olan ihtiyaç artmış ve önemleri bir kez daha anlaşılmıştır. Zor şartlar altında çalışmak durumunda kalan hemşireler, insanların hayatlarını kurtarmak için gece gündüz çalışmışlardır.⁽³¹⁾ Swift ve ark.nın (2020), öğrenci hemşirelerle yaptığı bir araştırmada öğrenciler, pandemi döneminde faydalı olabileceklerini ve yaptıkları işin toplum tarafından olumlu karşılanmasının meslek seçimlerini de pozitif yönde etkileyeceğini bildirmişlerdir⁽³²⁾. Pandemi başlangıcının bir yıl sonrasında toplanan araştırma verileri, pandemi sürecinin yönetiminde hemşirelerin sağlık ekibinin merkezinde kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Bu süreçte, hemşirelik mesleğinin tüm dünyada öne çıkması, hemşirelik öğrencilerinin mesleklerine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkileyebileceği ve bu durumun da hemşirelik eğitiminin ve mesleki farkındalığın artmasına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin belirsizliğe tahammülsüzlükleri ve alt boyutları olan ileriye yönelik kaygı ve engelleyici kaygı düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Erdoğan ve Irmak'ın (2024) hemşirelerle, Duman'ın (2020) üniversite öğrencileriyle, yaptıkları çalışmalarda belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri orta düzey bulunmuştur.^(9,33) Literatür araştırma verilerini destekler niteliktedir. İnsanoğlu bilinmezden korkar ve hayatın her anında bununla mücadele eder. Hayatına yön verebilmek için bilmek ister. Gelecekteki belirsizliğin tahmin edilememesi tehlike kaynağı olarak algılanır ve gelecekle ilgili olası olumsuz olayları tehdit ve kabul edilemez bir sorun olarak görebilir.⁽³⁴⁾ Bu süreçte üniversite öğrencilerinin eğitim süreçleri ve gündelik yaşantıları da ani ve beklenmedik bir şekilde değişime uğramıştır. Pandemiden en çok etkilenen gruplardan biri de üniversite öğrencileridir.⁽⁹⁾ Salgın sebebi ile alınan tedbirlerin henüz belirsiz olması, tedavinin kesin olarak bulunamaması üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük seviyelerinin orta düzeyde çıkmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin orta düzeyde koronavirüs korkusuna sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmamıza benzer olarak De Los Santos ve ark.nın (2022) Filipinler’de hemşirelik öğrencileriyle, Gencer’in (2020), Çorum’da yaşayan bireyler ile yaptıkları çalışmalarda da orta düzeyde koronavirüs korkusuna sahip oldukları bulunmuştur.^(35,36) COVID-19’un hızlı bir şekilde bulaşması, ölümcül sonuçlar meydana getirmesi, tedavisinin tam olarak bulunamaması, alınan tedbirler, sosyal izolasyon, pandeminin ruhsal bir yönü olan korkuyu beraberinde getirmiştir.⁽¹⁵⁾ Bu çalışma pandemi başlangıcından bir yıl sonra yürütülmüştür. Pandeminin başlangıcında deneyimlenen korku ve belirsizliğin bu dönemde de devam ettiği görülmektedir. Eğitimin işleyişi, sosyalleşme süreci, medyadaki olumsuz haberler, hijyen alışkanlıkları, kısıtlama tedbirleri gibi birtakım değişikliklerin öğrencilerin korku düzeyini devam ettirdiğini düşündürmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin alt boyutu olan hemşirelik mesleğinin özellikleri puanları arttıkça, belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri de artmaktadır. Literatürde belirsizliğe tahammülsüzlük ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumun incelendiği çalışmalara rastlanılmamıştır. Hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu; mesleğin hata kabul etmemesi, çok sabır isteyen bir meslek olması, sürekli okuması ve teknolojiyi takip etmeyi gerektirmesi, güler yüzlülük, anlayışlı olma, fedakârlık, yardım severlik gibi kişilik özelliklerini barındırması vb. ilişkin soruları içermektedir.⁽²⁷⁾ Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutuna atfedilen kişilik özelliklerini karşılamaya yönelik beklentileri arttıkça, mesleği daha iyi yapabilmek adına kaygı düzeylerinin de artmış olabileceği düşünülmektedir. Bu kaygının artmasının sebebi ise bu süreçte eğitimin çevrimiçi olması ve öğrencilerin yeterli eğitimi alamayacaklarını düşünmesi olabilir. Bu durum da hemşirelik öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlüklerini artırmış olabilir.

Araştırmamızda öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin alt boyutu olan hemşirelik mesleğini tercih etme durumları ile engelleyici kaygı ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Hemşirelik mesleğini tercih etme yönünde istekli olan öğrencilerin engelleyici kaygı ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri daha düşük bulunmuştur. Lorena ve ark.nın (2022), hemşirelik öğrencilerinin iş beklentileri ve belirsizliğe tahammülsüzlükleri ile ilgili İspanya’da yürüttükleri çalışmada, öğrencilerin %92.13’ünün gelecekteki istihdamlarıyla ilgili endişe içerisinde olduklarını bildirmişlerdir.⁽³⁷⁾ Hemşirelik mesleğinin tercih edilmesinde rol oynayan faktörlerden bazıları; gelecek vaat etmesi, iş bulma kolaylığına sahip olması, aile/çevre tarafından önerilmesi, ailede hasta birey ya da hemşire olması, bireysel deneyim ve etkileşimler olarak sıralanabilmektedir.⁽²⁸⁾ Gelecekte icra edeceği mesleği tercih etme konusunda kendinden

emin olan öğrencilerin mesleğin olumlu yönlerine odaklanarak kaygı düzeylerinin azalmış olabileceği, bu alanda kendilerini yetiştirme motivasyonunun da belirsizliklerin ortadan kalkmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin alt boyutu olan hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutumlarının erkeklere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Ak ve ark.nın (2018), hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada kız öğrencilerin mesleğe yönelik profesyonel tutum düzeyinin erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.⁽³⁸⁾ Diğer yandan kadın öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme durumları da erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Özdemir ve Şahin'in (2016), hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmasında da kadınların mesleği tercih etme puanları, erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür.⁽³⁹⁾ Araştırmamızda kadınların hemşirelik mesleğine yönelik tutumları erkeklere göre daha olumludur. Literatürdeki çalışmalar bizim çalışmamızı destekler nitelikte olup hemşirelik mesleği, dünya genelinde kadınların ağırlıklı olarak çalıştığı bir meslek grubudur. Değişen ve gelişen dünyada bireylerin hemşirelik mesleğine yönelik görüşü her geçen gün değişiklik göstermektedir. Çalışmamızda kadınların erkeklere göre hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutum puanları, mesleği tercih etme puanları ve hemşirelik mesleğine yönelik tutum puanları yüksek çıkmış olsa da zamanla hemşirelik mesleği seçiminde cinsiyet faktörünün ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

Araştırmamızda dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin hemşirelik mesleğinden beklenen kişilik özelliklerini kabul etme/benimseme yönünden ikinci sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha olumlu tutum sergiledikleri tespit edilmiştir. Okuyan'ın (2020), öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmasında son sınıftaki hemşirelik öğrencilerinin diğer öğrencilere oranla mesleğin özelliklerine daha pozitif baktığı bildirilmiştir.⁽⁴⁰⁾ Literatür, çalışmamızı destekler niteliktedir. Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin, eğitimleri süresince teorik ve pratik dersleri harmanlayarak hemşirenin görev ve sorumlulukları hakkında daha çok bilgi sahibi olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin hasta ile iletişim kurma sürecini güçlendiren teorik eğitim ve klinik uygulamaların hemşirelik mesleğinden beklenen kişilik özelliklerini kabul etme/benimsemelerine katkısı olduğu düşünülmektedir. Bu durumun son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik daha olumlu tutum sergilemesini etkilediği düşünülmektedir.

Babası ön lisans mezunu olan öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutum düzeyleri ile alt boyutu olan hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum düzeyleri babası lise mezunu olanlara göre daha olumlu düzeydedir. Seval ve Sönmez (2020)

çalışmasında, öğrencilerin babalarının eğitim durumu sırasıyla ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite olanların hemşirelik mesleğinin özellikleri puanları okur-yazar olmayanlara göre olumlu yönde farklılık gösterdiğini bildirmişlerdir. Buna göre; hemşirelik öğrencilerinin babalarının eğitim durumu sırasıyla ilkokul ve üzeri olanların hemşirelik mesleğinin özelliklerine ilişkin tutumları okur-yazar olmayanlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. ⁽²⁹⁾ Babaların eğitim düzeyinin artması ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olabileceği ve mesleğe ilişkin daha profesyonel bir bakış açısı geliştirmiş olabilmelerinin, bu bulguya katkı sağladığı düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğrencilerin, hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin ve koronavirüs korku düzeylerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Kadınların ve son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin alt boyutu olan hemşirelik mesleğinin özellikleri puanları arttıkça, belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile alt boyutları olan ileriye yönelik kaygı ve engelleyici kaygı düzeylerinin de arttığı saptanmıştır. Ayrıca hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin alt boyutu olan hemşirelik mesleğini tercih etme durumları arttıkça, belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi ve alt boyutu olan engelleyici kaygı düzeyinin de azaldığı bulunmuştur. Yaşanılan COVID-19 korkusunun ise hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda; hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 pandemisinde yaşadığı belirsizliğe tahammülsüzlük, korku gibi durumların değerlendirilerek, mesleklerine yönelik tutumlarını nasıl etkilediğinin incelenmesi ve bu tutuma yönelik öğrencilere danışmanlık hizmetinin verilmesi önerilmektedir. Diğer yandan COVID-19 pandemisi gibi küresel sağlık sorunlarına bağlı gelecek kaygılarını önlemek, gelecekle ilgili belirsizlik durumlarını ortadan kaldırmak, hemşirelik mesleğine yeni başlayan öğrencilerin mesleği tanınması, sevmesi ve profesyonel bir bakış açısı geliştirmesine katkı sağlamak amacıyla öğrencilerin rol model alabileceği örneklerle karşılaştıran, farkındalık yaratan ve motive eden eğitimlerin planlanması önerilmektedir. Ayrıca, stres ve kaygı yönetimi programları ile destek gruplarının oluşturulması, öğrencilerin kriz dönemlerinde daha dirençli olmalarını sağlayabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, sadece bir merkezde yapıldığı için sonuçlar yalnızca bu örneklem grubuna dâhil edilebilir. Sınıflara göre araştırmaya katılan öğrenci sayısındaki farklılıklar da bu araştırmanın kısıtlılıklarındandır. Bu kısıtlılığın, pandemi döneminde derslerin çevrimiçi olması sebebiyle öğrencilere ulaşma sürecinde yaşanan güçlükler ve öğrencilerin pandemi döneminde araştırmaya katılma düzeyinin düşük olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Kurumsal ve Finansal Destek Kaynağı

Herhangi bir kurumsal ve finansal destek alınmamıştır.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram (GDT, GS), Çalışma tasarımı (GDT, GS), Denetleme/Danışmanlık (GS), Veri toplama (GDT), Veri analizi ve veri yorumlama (GDT, GS), Tabloların oluşturulması (GDT, GS), Literatür taraması (GDT, GS), Makalenin yazımı (GDT, GS), Başvuru öncesi son kontrol (GS)

Kaynaklar

1. Cruess SR, Johnston S, Cruess RL. "Profession": a working definition for medical educators. Teach Learn Med. 2004 Winter;16(1):74-6. doi: 10.1207/s15328015tlm1601_15
2. Olğun S, Adıbelli D. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. Acı Sağlık Bilimleri Dergisi 2020;11(1):55-60. <https://doi.org/10.31067/0.2020.242>
3. Yavuz AY, Pehlivan Z, Özdemir VA. İntörn hemşirelerin mesleki ve akademik yeterliliklerinin Türkiye yükseköğretim yeterlilikleri çerçevesine göre öz değerlendirilmesi. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, 2022; 7(2), 523-536. <https://doi.org/10.47115/jsbs.1138814>
4. Çeçen S, Lafçı D, Yıldız E. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi. 2019; 7 (3): 169-174. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/870708>
5. Erbuğa E, Karakurt P. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve klinik uygulamaya yönelik tutumlarının incelenmesi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi.2024; 1(1): 1-22. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4278732>
6. Beser NG, Erşan EE, Özkaya Ö. Üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde yaşadıkları ruhsal sorunlar. Niğde Tıp Dergisi. 2024; (1), 1-12. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3361487>
7. Bao Y, Sun Y, Meng S, Shi J, Lu L. 2019-Ncov Epidemic: Address mental health care to empower society. The Lancet. 2020; 395(10224): e37-38. doi: 10.1016/S0140-6736(20)30309-3
8. Yükseköğretim Kurulu. "Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği". Erişim:13 Ağustos 2020 <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/28-yuksekogretim-kurumlari-2020-2021-egitim-ve-ogretim-donemine-yonelik-aciklama.pdf>
9. Duman N. Üniversite öğrencilerinde COVID-19 korkusu ve belirsizliğe tahammülsüzlük. The Journal Of Social Science. 2020; 4(8): 426-437. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.748404>
10. Kürtüncü M, Kurt A. Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi. 2020; 7 (5): 66-77. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/54658/725503>
11. Zandifar A, Badrfam R. Iranian mental health during the covid-19 epidemic. Asian J. Psychiatr. 2020; 51, 101-990. doi: 10.1016/j.ajp.2020.101990
12. Hatun O, Dicle AN, Demirci İ. Koronavirüs salgınının psikolojik yansımaları ve salgınla başa çıkma. Electronic Turkish Studies. 2020; 15(4), 531-554. doi:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44364
13. Sevinçok L. Yaygın anksiyete bozukluğunun nörobiyolojisi. Klinik Psikiyatri. 2007; 10 (ek 5), 3-15. https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_10_90_3_12.pdf
14. Uzun K, Karataş Z. Belirsizliğe tahammülsüzlüğün yordayıcısı olarak endişe ile ilgili olumlu ve olumsuz inançlar. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2018; 26(4), 1267-1276. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.434169>
15. Pakpour AH, Griffiths MD. The fear of COVID-19 and its role in preventive behaviors. Journal of Concurrent Disorders. 2020; 2(1), 58-63. doi: 10.54127/WCIC8036
16. Rodríguez HAJ, Pantaleón Y, Dios I, Falla D. Fear of COVID-19, stress, and anxiety in university undergraduate students: a predictive model for depression. Front Psychol. 2020;11(3041):591797. doi: 10.3389/fpsyg.2020.591797
17. Khan AH, Sultana MS, Hasan MT, Hossain S, Ansar A, Li Z, ve ark., COVID-19 associated fear & anxiety among students: findings from a large-scale online survey in Bangladesh. Journal Of American College Health. 2024; 72(8), 2701-2709. doi: 10.1080/07448481.2022.2128681

18. Bakioğlu F, Korkmaz O, Ercan H. Fear of COVID-19 and positivity: mediating role of intolerance of uncertainty, depression, anxiety, and stress. *International Journal Of Mental Health and Addiction*. 2020; 19,2369-2382. doi: 10.1007/s11469-020-00331-y
19. Enli Tuncay F, Koyuncu E, Özel Ş. Pandemilerde sağlık çalışanlarının psikososyal sağlığını etkileyen koruyucu ve risk faktörlerine ilişkin bir derleme. *Ankara Med J*. 2020; (2):488-501. doi: 10.5505/amj.2020.02418
20. Dost A, Aslan HD, Tunçay HB. COVID-19 pandemisi döneminde intörn hemşirelerin mesleki imaj algılarının incelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*.2021; (14), 270-284. <https://doi.org/10.38079/igusabder.937846>
21. Çalışkan E, Kargın M, Ersöğütçü F. Hemşirelik öğrencilerinde COVIS-19 korkusu ile hemşirelik mesleğine yönelik tutum arasındaki ilişki. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2021; 30(3), 170-180. <https://doi.org/10.17942/sted.880773>
22. Atasoy I, Ermin C. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin mesleklerine bakış açısının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2016; 6(2), 83-91. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/224966>
23. Fathi R, Nasrabadi AN, Imanipour M. The attitude of nursing students toward the nursing profession: a narrative review. *Journal Of Pharmaceutical Negative Results*, 9749-9760. doi:10.47750/pnr.2022.13.S09.1140
24. İpek Çoban G, Kasikci M. Development of the attitude scale for nursing profession. *International Journal of Nursing Practice*. 2011; 17(5), 518-24. doi: 10.1111/j.1440-172X.2011.01961.x
25. Carleton RN, Norton MPJ, Asmundson GJ. Fearing the unknown: a short version of the intolerance of uncertainty scale. *journal of anxiety disorders*. 2007; 21(1), 105-117. doi: 10.1016/j.janxdis.2006.03.014
26. Sarıçam H, Erguvan FM, Akın A, Akça MŞ. Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği (btö-12) türkçe formu: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Route Educational and Social Science Journal*. 2014; 1(3), 148-157. <https://toad.halileksi.net/wp-content/uploads/2022/07/belirsizlige-tahammulsuzluk-olcegi-bto-12-toad.pdf>
27. Ahorsu DK, Lin CY, Imani V, Saffari M, Griffiths MD, Pakpour AH. The fear of COVID-19 scale: development and initial validation. *International journal of mental health and addiction*, 1–9. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00270-8>
28. Seval M, Sönmez M. Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleğine Yönelik Tutumları ve İmaj Algıları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Sağlık Akademisi Kastamonu*. 2020; 5(1), 19-36. <https://doi.org/10.25279/sak.481182>
29. Sümen A, Teskereci G, Aksoy S, Ergen Z, ALA MM, Üzüm F. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin imajına yönelik algılarının ve tutumlarının incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*. 2022; 5(1), 75-83. doi:10.38108/ouhcd.852072
30. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. Hemşirelik meslek esasları tekniğine giriş, 2012. Erişim tarihi:10.06.2016
https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Meslek%20Esaslar%C4%B1%20Tekni%C4%9Fine%20Giri%C5%9F.pdf
31. Aydan S, Ceylan H. COVID-19 pandemisinin hastanelerdeki insan kaynakları yönetimi uygulamaları üzerindeki etkileri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*.2023; 26(1), 237-254. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hacettepesid/issue/76286/1066539>
32. Swift A, Banks L, Baleswaran A, Cooke N, Little C, McGrath L,et al. COVID-19 and student nurses: a view from England. *Journal of Clinical Nursing*. 2020; 29,17–18. doi: 10.1111/jocn.15298
33. Erdoğan EG, Irmak Kaya Z. COVID-19 pandemisinin hemşirelerin belirsizliği tahammülsüzlük düzeyine etkisi. *johufon*. 2024;11(1):52-60. <https://doi.org/10.31125/hunhemsire.1358987>

34. Sarı E, Işık E, Baran N. Yeni koronavirüs (COVID-19) pandemisinde ebellek öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin uyku kalitesi ile ilişkisi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.2022; 11(3), 991-1001. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.961806>
35. De Los Santos JAA, Labrague LJ ve Falguera CC. Fear of COVID-19, poor quality of sleep, irritability, and intention to quit school among nursing students. A cross-sectional study. Perspectives in Psychiatric Care.2022; 58(1), 71 doi: 10.1111/ppc.12781
36. Gencer N. Pandemi sürecinde bireylerin koronavirüs (COVID-19) korkusu: Çorum örneği. Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi. 2020; doi: 10.47994/usbad.791577
37. López LA, Bravo MDMP, Arnaldo RE, Bellon F, Blanco JB, Sanchez MG, et al. Job expectations and intolerance to uncertainty of nursing students: results from a Multicentre, Mixed-Methods Study In Spain. Nurse Education In Practice. 2022; 62,103337. doi: 10.1016/j.nepr.2022.103337
38. Ak B. Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel tutumları ve etkileyen faktörler. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2018; 27(4), 232-242. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/530282>
39. Özdemir FK, Şahin ZA. Hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016;(1), 28-32. <http://journal.acibadem.edu.tr/tr/download/article-file/1701564>
40. Okuyan CB, Çağlar S, Erden Ç. Hemşirelik öğrencilerinin ekip çalışmasına yönelik tutumları, profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler: tanımlayıcı bir çalışma. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.2020;9(4):3244-332. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.667592>